

"აჭარაში მოსამართლეთა ნდობის ხარისხი გაიზარდა"

სასამართლო

ხელისუფლებისადმი გაზრდილ ნდობის ხარისხზე და აჭარის მართლმსაჯულების მუშაობის სპეციფიკაზე საუბრობს ბათუმის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარე თემურ გოგობია.

- ბატონო თემურ, საქართველოს სასამართლო სისტემაში ბოლო წლების განმავლობაში საკმაოდ მნიშვნელოვანი რეფორმები გატარდა. როგორ აისახა ეს პროცესი ბათუმის საქალაქო სასამართლოზე?

- სასამართლო სისტემაში მასშტაბური რეფორმა 2005 წლიდან დაიწყო და რეფორმის პროცესი დღესაც მიმდინარეობს. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2009 წლის 7 აგვისტოს გადაწყვეტილებით, შეიქმნა ბათუმის საქალაქო სასამართლო, რომლის სამოქმედო ტერიტორია განისაზღვრა თვითმმართველი ქალაქის - ბათუმისა და ქობულეთის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული საზღვრებით. სარეფორმო ცვლილებების ჩამოთვლა, რომელიც ამ პერიოდში ბათუმის საქალაქო სასამართლოში გატარდა, ძალიან შორს წაგვიყვანა, რადგან იგი ყველა მიმართულებით მიმდინარეობს. აღსანიშნავია, რომ 2006 წელს მოხდა ბათუმის სასამართლო შენობის რეკონსტრუქცია, რის შემდეგაც ბათუმის საქალაქო სასამართლომ ფუნქციონირება გააგრძელა ახალ შენობაში. დღეს არსებობს თანამედროვე აპარატურით აღჭურვილი შვიდი სხდომის დარბაზი. სამი - სისხლის, ოთხი კი - სამოქალაქო. ამასთან, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ის, რომ მოქალაქეს, რომელსაც არა აქვს ადვოკატის აყვანის საშუალება, უკვე თავისუფლად შეუძლია თავად შეავსოს სასამართლოს სარჩელის ფორმა, რომელიც ძალიან მარტივად და გასაგებად არის შედგენილი. და კიდევ ერთი, რაც ასევე მთავარია, მათ შეუძლიათ, სახლიდან გაუსვლელად, ელექტრონულად მიმართოს სასამართლოს. სასამართლო წარმოების ელექტრონული სისტემა ქართულ მართლმსაჯულებაში და მათ შორის, ბათუმის სასამართლოში, სულ რამდენიმე თვეა რაც დაინერგა.

მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ბათუმის საქალაქო სასამართლოში, სხდომის დარბაზები აღჭურვილია თანამედროვე კომპიუტერული აუდიო ჩამწერი სისტემით. ამ ეტაპზე სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ საქმეებზე მიმდინარეობს სხდომათა აუდიო ჩანწარი, რამაც რადიკალურად შეცვალა და შესაბამისად, გააუმჯობესა სიტუაცია სასამართლოში. ჩვენს სასამართლოში მოენციო ვიდეოკონფერენციის და საპრეზენტაციო დარბაზები, რომლის მეშვეობითაც, სასამართლო პროცესზე აღარ იქნება საჭირო რეგონებიდან მონაწიეების ჩამოყვანა. ისინი დაიკითხებიან სასამართლოში თავიანთი საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, რაც თავისთავად ხელს უწყობს სწრაფი და ეფექტიანი მართლმსაჯულების განხორციელებას.

- ბათუმის საქალაქო სასამართლო მთელ აჭარის რეგიონს ემსახურება, ეს, რა თქმა უნდა, გარკვეულ სირთულეებთან იქნება დაკავშირებული, რა სპეციფიკური გამოირჩევა თქვენი მუშაობა?

- დავინებებ იქედან, რომ სტატისტიკური მონაცემებით, ბათუმის საქალაქო სასამართლო ერთ-

ერთი დიდი სასამართლოა საქართველოში და აქედან გამომდინარე, თბილისის საქალაქო სასამართლოს შემდეგ ყველა მონაცემებით ჩვენი სასამართლო ლიდერობს. ვგულისხმობ, საქმეთა სიმრავლესა და მოსამართლეთა რაოდენობას. სისხლის სამართლის, სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ საქმეებს სულ 15 მოსამართლე განიხილავს. შეიძლება ჩვენი მუშაობის სირთულედ ჩავთვალოთ საქმეთა დიდი ნაკადი, თუმცა, ამ სირთულეების დასაძლევად საკმაო რესურსი გავაჩნია. რაც შეეხება სპეციფიკურობას, ამ კუთხით ვერ გამოვყოფდი ბათუმის საქალაქო სასამართლოს. პერიოდულად ჩვენი მოსამართლეები განიხილავენ ისეთი სახის სარჩელებს, რომელიც სასამართლო პრაქტიკისთვის ძალიან მნიშვნელოვანი და ხშირად პრაქტიკოსის მოსამართლეების დისკუსიის საგანიც გამხდარა. სოციალური მომსახურების სააგენტოს ბათუმის სოციალური მომსახურების ცენტრმა სარჩელი აღძრა ორივე მშობლების მიმართ მშობლის უფლებებისა და მოვალეობების ჩამორთმევის შესახებ. სარჩელის საფუძველი გახდა ის, რომ მშობლები არასრულწლოვან შვილებს აიძულებდნენ ემათხოვრათ ერთ-ერთი სასტუმროს მიმდებარე ტერიტორიაზე, ღამის საათებში. სამართლებრივად აღნიშნული გარემოება საფუძველს იძლეოდა მშობლის უფლებებისა და მოვალეობის ჩამორთმევისათვის, თუმცა ასევე სამართლებრივად რთული გახლდათ აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებების დადასტურება. საქმის განხილვის პერიოდში სასამართლოს ძალიან მნიშვნელოვანია შორის მოხდა ერთგვარი შეთანხმება იმის შესახებ, რომ ბავშვებს აღარ აიძულებდნენ ემათხოვრათ ქუჩაში. ასე გადაურჩნენ ბავშვები ქუჩაში მათხოვრობას, ხოლო მშობლებმა შეინარჩუნეს შვილები.

- სასამართლო სისტემაში ზოგჯერ კვალიფიციური მოსამართლეების და ზოგადად კარდების დეფიციტია, ბათუმის სასამართლო როგორ ართმევს თავს ამ პრობლემას?

- ასეთი პრობლემის წინაშე მართლაც ვმდგარვართ, მაგრამ, საბოლოოდ, ბათუმის სასამართლო სისტემაზე ყველანაირ ცვლილებას მომზადებული ვხვდებით. ჩვენი მოსამართლეები, ასევე აპარატის თანამშრომლები სისტემატურად იღებენ მონაწილეობას სხვადასხვა ტრენინგებში, როგორც ქართველ ისე უცხოელ ექსპერტებთან. ეს კი ეხმარება მათ, როგორც თეორიული, ასევე პრაქტიკული ცოდნის მიღებაში,

საბოლოოდ კი, მიღებული ცოდნა გადაწყვეტილებებზე დადებითად აისახება.

- ქართული მართლმსაჯულების ბოლო წლების სიახლეა მაგისტრალი მოსამართლეები. როგორ დაინერგა ეს ინსტიტუტი თქვენს რეგიონში, რა საქმეებს განიხილავენ და რამდენად წარმატებულად მოღვაწეობენ ისინი?

- მართლმსაჯულების ერთ-ერთი ძირითადი პრინციპი - ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად საქართველოში, სასამართლო სისტემაში შეიქმნა მაგისტრალი მოსამართლის ინსტიტუტი. შესაბამისად, ეს ინსტიტუტი იმთავითვე დაინერგა ბათუმის საქალაქო სასამართლოში. კერძოდ, ქობულეთის მაგისტრალი მოსამართლე პირველი ინსტანციის წესით განიხილავს მის განსჯადობას მიკუთვნებულ სისხლის, სამოქალაქო და ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეებს. იმავდროულად მაგისტრალ მოსამართლეს უფლება აქვს, საჭიროების შემთხვევაში განიხილოს ბათუმის საქალაქო სასამართლოს განსჯადი საქმეებიც. აჭარის რეგიონში მაგისტრალი მოსამართლეები უფლებამოსილებას ახორციელებენ ქობულეთის, ქედის, შუაბევისა და ხულოს მუნიციპალიტეტებში და ისინი იხილავენ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-14 მუხლით, ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-6 მუხლით და სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 20-ე მუხლით დაკავშირებული დანაშაულებს.

- აჭარა საზღვრისპირა რეგიონია, რაც თავითავად ცხადია, გარკვეულ გავლენას ახდენს დანაშაულის სახეობებზე. ძირითადად რა კატეგორიის სისხლის სამართლის საქმეების განხილვა უნევთ ბათუმელ მოსამართლეებს. არსებობს თუ არა გამამართლებელი ან შეამასუბუქებელი განაჩენები?

- ცალსახად უნდა ითქვას, რომ ბოლო წლების მანძილზე მკვეთრად შემცირდა დანაშაულის მაჩვენებელი. სტატისტიკური მონაცემებით, ბათუმში და ზოგადად, აჭარის რეგიონში ხშირია საქართველოში ყველაზე მეტად გავრცელებული დანაშაულის - ქურდობის და საზღვრის უკანონო გადაკვეთასთან დაკავშირებული ფაქტები, მაგრამ მთლიანობაში ყველა დანაშაულს სჭარბობს ნარკოტიკული დანაშაული. შესაბამისად, მოსამართლეებს უფრო ხშირად უნევთ ასეთი კატეგორიის საქმეების განხილვა. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სისხლის სამართლის საქმეების გან-

ხილვისას ძალიან ხშირად გამოიყენება საპროცესო შეთანხმები, კერძოდ, შემოსულ საქმეების 85 პროცენტი სწორედ ამ გარეგნობით მთავრდება. რაც შეეხება შემამასუბუქებელ და გამამართლებელ განაჩენებს, ბათუმის საქალაქო სასამართლოში, ასეთი უამრავი საქმე არსებობს. სისხლის სამართლის კოლეგიის მოსამართლეები განაჩენის დადგენის დროს დიდ მნიშვნელობას ანიჭებენ ბრალდებულის შემამასუბუქებელ გარემოებებს, რაც თავისთავად აისახება მათ მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებში, რომელიც, ხშირ შემთხვევაში, სწორედ ბრალდებულის სასარგებლოდ წყდება.

- რამდენად აქტუალურია აჭარაში არასრულწლოვანთა მხრიდან ჩადენილი დანაშაულები?

- რაც შეეხება არასრულწლოვანთა მხრიდან ჩადენილ დანაშაულებს, ამ მხრივ, აჭარის რეგიონში მნიშვნელოვანი კლებაა, რამაც დიდი წვლილი მიუძღვის პროკურატურის მხრიდან განრიდებისა და მედიაციის პროგრამის განხორციელებას, რის გამოც ნაკლებად მძიმე დანაშაულთა ჩადენის შემთხვევაში, არასრულწლოვანის სისხლის სამართლის წესით დასჯა აღარ ხდება. ამდენად, ბათუმის საქალაქო სასამართლოში შემოსული არასრულწლოვანების საქმე პროცენტულად არ აღემატება სასამართლოში არსებული საქმეთა საერთო რაოდენობის ერთ პროცენტს. ყველანაირი სტატისტიკური მონაცემებით არასრულწლოვანების მიერ ჩადენილ დანაშაულთა კატეგორია ძირითად განეკუთვნება წვრილმან ქურდობას და ასევე ჩადენილ დანაშაულებს შორის სჭარბობს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 2381-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულები - 21 წლის ასაკს მიუღწეველი ან სასამართლობის მქონე ან ნარკოტიკების მოხმარებისათვის ადმინისტრაციულსახელდადებული პირის მიერ ცივი იარაღის ტარება.

- ზაფხულში აჭარაში აქტიური სეზონია, რა კატეგორიის დანაშაულები მატულობს ამ პერიოდში და რამდენად აისახება ეს ბათუმის სასამართლის ცხოვრებაზე?

- მიუხედავად იმისა, რომ ზაფხული აჭარაში აქტიური სეზონია, ამ პერიოდში სისხლის სამართლის დანაშაულთა მატება არ აღინიშნება და ბათუმის საქალაქო სასამართლოც ჩვეულ რეჟიმში, როგორც წელიწადის სხვა პერიოდში, აგრძელებს მუშაობას, რისი დასტურიცაა სტატისტიკური მონაცემები.

- საზოგადოებისთვის კიდევ უფრო მნიშვნელოვანია ადმინისტრაციული და სამოქალაქო საქმეებზე დაწყებული დავები. გაზრდილია თუ არა ამ მიმართულებით მოქალაქეთა მიერ სარჩელების შემოტანა და რა კატეგორიის დავები სჭარბობს?

- ბოლო წლების მანძილზე, ბათუმის საქალაქო სასამართლოში, როგორც საქართველოს სხვა სასამართლოებში, მნიშვნელოვნად გაიზარდა სამოქალაქო და ადმინისტრაციული სარჩელების რაოდენობა, რაც გამოწვეულია მოქალაქეთა მხრიდან სასამართლოს მიმართ გაზრდილი ნდობით. სამოქალაქო საქმეებში სჭარბობს სამეზობლო და საოჯახო კატეგორიის დავები. რაც შეეხება ადმინისტრაციულ დავებს, არსებული სტატისტიკით, გადაწყვეტილებების 60 პროცენტი სწორედ მოქალაქეთა და კერძო კომპანიების სასარგებლოდ სრულ-

დება. აქედან გამომდინარე, საკმაოდ შემცირებულია ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებათა ზემდგომ სასამართლოში გასაჩივრების შემთხვევები.

- დასამალი არ არის, რომ საზოგადოების გრძელვადიანი ნაწილი სასამართლო სისტემას უნდობლობას უცხადებს. რა მდგომარეობაა ამ მხრივ ბათუმში, ენდობა თუ არა მოსახლეობა სასამართლო ხელისუფლებას?

- ვერ დავეთანხმებით მოსახლეობას, თითქოს მოსახლეობა არ ენდობა სასამართლო ხელისუფლებას, რადგან ბოლო წლების მანძილზე საერთაშორისო ორგანიზაციების მხრიდან სისტემატურად ტარდებოდა სასამართლოებში, მათ შორის ბათუმის საქალაქო სასამართლოში, მოქალაქეთა გამოკითხვა. გამოკითხვების ანალიზი გვაძლევს იმის თქმის საშუალებას, რომ ბოლო წლების მანძილზე იზრდება მოქალაქეთა ნდობა სასამართლოს მიმართ, რისი დასტურია 2011 წლის მაისში საერთაშორისო ორგანიზაციების ორგანიზებით ჩატარებული კვლევა, რა დროსაც ბათუმის საქალაქო სასამართლოში სულ გამოკითხა 616 რესპოდენტი. კითხვები ძირითადად სასამართლოში არსებულ გარემოს, მოქალაქეებისადმი თანამშრომელთა დამოკიდებულებას, საქმის განხილვის ვადებს და სასამართლოს მიმართ ნდობას შეეხებოდა. ყველა პარამეტრის მიხედვით ბათუმის საქალაქო სასამართლოში მდგომარეობა დადებითად შეფასდა, რაც, საბოლოო ჯამში, სასამართლოსადმი ნდობის გაზრდაში გამოიხატა. კვლევის შედეგების მიხედვით, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს მიმართ სრული ნდობა გამოკითხულთა 68 პროცენტმა დააფიქსირა, 16,9 პროცენტი ნაწილობრივ ენდობა სასამართლოს, ერთიანობაში 84,9 პროცენტი ენდობა სასამართლოს. კითხვაზე დროულად მოხდა ან ხდება თუ არა მათი საქმის გადაწყვეტა, დადებითი პასუხი გაცა გამოკითხულთა 79,7 პროცენტმა. გამოკითხული რესპოდენტებიდან 79,2 პროცენტმა განაცხადა, რომ დროულად გაუწიეს მომსახურება, 81 პროცენტმა მიიღო მისთვის საჭირო ინფორმაცია. გამოკითხულთა 85,1 პროცენტმა კი სასამართლოს თანამშრომელთა თავაზიანობა კარგად ან ძალიან კარგად შეაფასა.

- ბათუმის საქალაქო სასამართლოში ცვლილებები ალბათ მომავალშიც იგეგმება, კერძოდ, რა სიახლეებს ჰპირდებით აჭარის მოსახლეობას?

- საქართველოში სასამართლო რეფორმა წარმატებულად მიმდინარეობს, ამის თქმის უფლებას მაძლევს სხვადასხვა ავტორიტეტული საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ ჩატარებული კვლევის შედეგები, რომლის მიხედვითაც, სასამართლოში მოსული მოქალაქეები კომფორტულად გრძნობენ თავს, მომსახურების მხრივ ძალიან კმაყოფილები არიან. ამ კუთხით კვლევაც ვაგრძელებთ მუშაობას, რათა კიდევ უფრო გავაუმჯობესოთ შედეგი, მაქსიმალურად სწრაფად და ხარისხიანად მოვემსახუროთ ჩვენთან მოსულ მოქალაქეებს. რაც შეეხება სიახლეებს, უახლოეს პერიოდში გადავდივართ საქმის წარმოების ელექტრონულ სისტემაზე, ეს არის სრულიად ახალი და ძალიან მნიშვნელოვანი პროგრამა.